

Sociologiska institutionen

Poker

-ett kortspel?

En analys av varför pokerspelet är så stort just nu

Författare: Jakob Svensson

Uppsats Soc 344, 41-60 p

Vårterminen 2006

Handledare: Anders Järnegren

Abstract

Författare: Jakob Svensson

Titel: Poker –ett kortspel?

Uppsats Soc 344, 41-60 p

Handledare: Anders Järnegren

Sociologiska institutionen, vårterminen 2006

Studien koncentrerades på den ökade uppmärksamheten kring pokerspel i media. Intresset tycks ha ökat kring detta ”fenomen” vilket fört med sig både kommersiell uppmärksamhet och kanske en ökad nyfikenhet för dem som tidigare inte varit spelintresserade. Föreliggande analys diskuterade varför ett sådant intresse plötsligt fått genomslagskraft.

Diskussionen inleddes med ett teoriavsnitt där flera teser togs upp. Dessa kom att handla om *livsstilar*, *risktagande*, *tillfälligheten*, *Internet* och *spel i vardagen*, störst utrymme fick Anthony Giddens. Därpå följde en redogörelse av den enkätundersökning som gjorts, där 30 ”pokerspelare” fick besvara ett antal frågor och påståenden kring deras spelande.

Teoriavsnittet och det empiriska underlaget utmynnade sedan i en analys genom uppsatsens huvudfråga: Varför har pokerspelandet blivit så stort just nu? Pokerspelandet verkade handla om att vara alternativ, hitta personligt ”finansiella” vägar, en ny ”mystifierad” livsstil, ett sätt att känna sig speciell.

Nyckelord: Poker, Livsstilar, Risktagande, Spel

Innehållsförteckning

	Sidnummer
• Inledning.....	4
• Metodik och problematisering av forskarrollen	6
• Teoriavsnitt.....	8
➤ Livsstilar.....	8
➤ Risktagande.....	10
➤ Tillfälligheten.....	13
➤ Internet.....	14
➤ Spel i Vardagen.....	15
• Resultatdel.....	17
• Analys och diskussion.....	18
• Slutkommentar.....	22
• Referenslista.....	24

Inledning

Det sägs att pokerspelet uppkom i New Orleans under 1820-talet¹, det har alltså funnits i 180 år, minst. Min första kontakt med spelet var julen 1996, då mina kusiner och syskon hade slagit sig ner vid ett bord för att spela ett parti mörkpoker med knektöppning (som de rutinmässigt gjort varje jul sedan flera år tillbaka). Jag frågade av en händelse om jag fick vara med och med tanke på min ringa ålder 12 fick jag en sympatiplats kring bordet. Efter att reglerna var förklarade och ett antal rundor hade spelats plockade jag upp K-K-K-3-8. Jag öppnade spelet, två personer till gick med, jag slängde mina två låga kort och köpte in K-9. Jag hade nu fått fyrtal i kungar. Efter att ha satsat en liten summa, och personen efter mig lagt sig, höjde min kusin som satt mittemot. Min storebror som slängt sina kort kollade nu på mina och föreslog en kontrahöjning. Så blev fallet, min kusin synade, jag visade mitt fyrtal och han sin stege. Jag vann! Potten blev på ca: 30 kronor, vilket var ganska mycket för en tolvårig grabb, wow, tänkte jag och lämnade bordet med en känsla av respekt och stolthet.

Vid ungefär femton års ålder började jag och några kompisar spela mörkpoker som en social aktivitet under helgtristessen. Vi spelade ungefär var fjortonde dag och det rörde sig alltid om småpengar. När jag var sexton såg jag en för mig revolutionerande film om poker: *Rounders-sista spelet*². Detta gav ett uppsving för mitt annars rätt klena pokerintresse, samtidigt upptäckte jag att poker inte *bara* var poker, utan ett psykologiskt spel som handlar om att läsa andra spelare och fatta avgörande beslut. Därtill visade filmen att det också fanns flera typer av poker, inte bara mörkpoker som jag hade spelat, vilket för övrigt var den enda form jag kände till,³ utan också en pokerform som kallas *Texas Hold'em* (och i det här fallet) *no limit*⁴.

Två år senare hade en kompis av en slump fått reglerna förklarade för sig hur man spelar *Texas Hold'em*. Han delgav mig dem och mitt intresse stärktes ytterligare. Genom

¹ Glimne (2004) s 22

² En film där vi får följa Mike McDermott, spelad av Matt Damond, i hans tankar om verkligheten och se hur han tar sig runt i livet genom att försörja sig på poker.

³ Glimne (2004) s 204, När Glimne skrev denna bok, hävdar han att mörkpoker är den form som spelas i 95 % av alla pokerpartier i Sverige. Nu ser det dock annorlunda ut med *Texas Hold'em* som den vanligaste formen

⁴ "no limit" innebär att du när som helst när det är din tur att agera, kan satsa hur mycket av du vill av dina kvarvarande marker.

ett tv-program som visade hur Texas Hold'em spelades rent tekniskt och dessutom visade pokerproffsens agerade vid vissa situationer (genom små kameror som visar deras kort för tv-publiken) visste jag att detta var något jag skulle ha intresse för i hela mitt liv. Det som fascinerar mig är alltså det psykologiska spelet kring bordet. Det handlar inte så mycket om vad du faktiskt har för kort, utan vad de andra *tror* att du har.

Det som förbryllade mig var dock att allteftersom mitt eget intresse för poker tilltog, så tycktes också den massmediala uppmärksamheten öka. Jag hade betraktat poker som mitt eget, i betydelsen min egen specifika "hobby", men det gjorde nu upp emot en kvarts miljon i övriga Sverige också. Idag uppskattas antalet pokerspelare i Sverige till cirka 220 000, och siffran ökar. Det finns hundratals internetsidor som erbjuder pokerspel och det beräknas (när detta skrivs) att världens Internetpoker 2005 kommer att få en intäkt på 2,4 miljarder dollar, alltså hela 18 miljarder kronor.⁵ Hur kommer det sig att intresset för poker vuxit så stort? *Min* historia var väl unik och *mitt* pokerintresse berodde väl bara på mig? Eller var det inte så?

Ambitionen med arbetet är helt enkelt att försöka plocka fram *tänkbara* möjligheter till varför detta kollektiva intresse uppstått och därefter föra en diskussion kring dem. Jag kommer att koppla resonemangen till samhällsteoretiker, som Giddens, Castells och Asplund, samt anknyta till den kvantitativa studie, den enkätundersökning som gjorts av ett antal pokerspelare⁶ med olika grad av "seriositet" till spelet. Därefter kommer jag att analysera resultatet.

Fungerar poker som ett slags självbekräftelse? Eller, är det bara en fråga om ett skifte från andra spelformer så som V75 och bingo? Att se lockelsen med pokerspel enbart som ett ekonomiskt incitament anser jag vara en ganska vanlig men ack så naiv förklaring. Kanske har istället själva beslutselementet, det att du ställs inför val om hur du ska förvalta din pokerhand, en mer avgörande betydelse. Det är detta som skiljer poker från lotteriverksamhet där du ju är helt i slumpens händer, utan någon möjlighet påverka utgången. Frågorna är många, och huvudfrågan som kommer att genomsyra studien är alltså: varför är pokerspelandet så stort just nu?

⁵ Expressen 2005-08-03, <http://expressen.se/index.jsp?a=414093>

⁶ Definition av pokerspelare: den som är införstådd med reglerna och som spelar minst en gång var fjortonde dag i livespel eller minst en gång i veckan på Internet. Detta för att livespel och spel på Internet skiljer sig i fråga om nedlagd tid och engagemang. Jag kommer med andra ord få ett brett urval till min undersökning.

Metodik och problematisering av forskarrollen

Eftersom jag spelar poker dagligen på Internet och spelar "livepoker" varje söndag i en lite mer slutna krets, är mitt förhållningssätt till poker till viss del påverkat. Detta ser jag dock inte enbart som en nackdel eftersom min erfarenhet även skulle kunna bidra till en ökad förståelse av pokerfenomenet, samtidigt som den förstås också skulle kunna göra mig blind för vissa infallsvinklar, (vilket jag givetvis strävar efter att undgå).

Enkäten har utformats mot bakgrund av min frågeställning. Detta för att i möjligaste mån kunna ringa in ett "fenomen" och försöka ge ett slags svar. Mitt urval består av två olika "live-spel" där tio respektive tjugo informanter fyllde i och besvarade dessa enkätfrågor.

Jag bad de personer jag själv spelar med att fylla i enkäten vilket fungerade utan problem. Min ambition var att besöka sammanlagt tre olika "live-spel" men att få access till dylika pokerkretsar visade sig inte vara det lättaste. Jag ville nämligen inte gå hem till ett på måfå utvalt kompisgäng och be dem hjälpa mig i min undersökning utan jag ville studera en "seriös" och välorganiserad krets av pokerspelare. Det visade sig efter lite forskande kring detta att sådana kretsar ofta består av ett e-mail-nätverk där spelarna får reda på dag, plats, tid och typ av spel genom massutskick av e-mail. En av de största organisatörerna för live-spel här i Lund annonserar dock på Internet och det var sedan därigenom som jag kunde skapa kontakt och få närvara vid deras nästa pokerturning. De har omkring 300 medlemmar och brukar vara mellan 15 och 60 personer vid sina träffar. När jag var där var det 20 stycken som ställde upp och besvarade min enkät. Tillsammans med min egen pokerkrets fick jag därmed ihop 30 ifyllda enkäter.

Hur ser det ut vid live-pokerspel? Vad är det för människor där? Jag kan givetvis bara uttala mig om de jag själv deltagit i men det är liknande scenarion som äger rum vid samtliga av dessa möten. Storleken på turneringen spelar förvisso en stor roll när det gäller hur folk förhåller sig till varandra, ju större turnering desto mer nervositet och spänning i luften. Jag tycker mig nästan alltid kunna urskilja tre olika typer av människor vid dessa sammankomster. De som är "nya" eller inte riktigt har skapat sig ett "namn" på det aktuella stället uppträder ofta med stor försiktighet och är generellt sett ganska tysta

av sig. Motparten, ”den verbala spelaren” eller ”den erfarne”, berättar gärna en historia om någon som vann eller förlorade en större summa pengar, gärna en detaljrik sådan där det diskuteras hur denne spelade sin hand och vad det *egentligen* var som avgjorde att det blev en vinst/förlust. Närvarande vid större evenemang har vi också ”den blasé spelaren” som gör allt för att uppträda som om det vore en helt naturlig situation för honom (för det är oftast en han) att befinna sig i. Denne höjer sällan på ögonbrynen för något utan bibehåller ett väl utarbetat ”poker face” såväl utanför som sittande kring pokerbordet. Överdrivna gester vid vinst eller förlust skulle helt enkelt kunna uppfattas som bristande självkontroll.

Allting, nästan oavsett turneringens storlek, är oftast väldigt välorganiserat. När spelarna kommer är borden uppsatta på ett speciellt sätt, pokerduken (en särskild filt som gör så att korten inte glider av bordet vid en giv) ligger på plats, markerna är uppradade i olika högar och alla väntar tills den som arrangerar spelet meddelar att det är dags för ”inköp” av marker samt utlottning av spelplatser. Spelarna får alltså inte sitta var de vill, utan platserna slumpas ut, ofta genom att man drar ett kort vilket dikterar din plats vid bordet. Många placerar någon dryck vid sin plats och vissa har även tilltugg. De som är skrockfulla utför kanske en speciell subtil ritual innan de slår sig ner vid bordet, eller tar fram ett ”lyckobringande” föremål.

Teoriavsnitt

I denna del tar jag upp de teorier som jag anser vara relevanta och utvecklande för studien. Grundpelaren i diskussionen är emellertid Anthony Giddens, observera att de teoretiker som nämnt utöver honom ska ses som komplement och *inte* som en motvikt till de tankegångar Giddens för.

Livsstilar

Att vi i dag är mer benägna att skapa någon form av särprägling för vår identitet ser Giddens som något mycket påtagligt. Han anser att vi befinner oss i *modernitetens*⁷ tid, där begreppet livsstil och att "hitta sig själv" är något som krävs för individens fortlevnad. Moderniteten förutsätter att individen ska förhålla sig till en mängd olika val, allt från minsta vardagliga petitesse som vad jag ska ha på min frukostmacka, till vilken slags livsstil jag, till exempel genom yttre attribut, vill förmedla till omgivningen. Giddens skriver att en livsstil skapar en för personen yttre, "materiell inramning", en beskrivning av dennes identitet för omvärlden. Moderniteten eller rättare sagt "högmoderniteten" som Giddens kallar dess arvinge, påtvingar individen dessa livsstilsval. Hon *måste* välja hur hon ska leva. Enligt Giddens är en livsstil något som man "lägger sig till med". Den har sin grund i rutinmässiga handlingar såsom mat- och klädvanor, umgängesmiljöer och det sätt man uppträder på. Man förmedlar helt enkelt en bild om hur man vill vara som människa, inte bara genom ekonomisk konsumtion, som annars är en vanlig föreställning och kanske rent av en förutsättning för livsstilar, utan också genom olika vanor och inriktningar. "Livsstilen" antas sedan "hjälpa" individen när hon ställs inför framtida val. De val eller möjligheter som strider mot livsstilen blir okomplicerade eftersom de kan väljas bort direkt. Giddens menar att individen får ett slags *ontologisk trygghet* när så är fallet.⁸

Giddens skriver med hänvisning till Dennis Wrong att livsstilsbegreppet kan kopplas tillbaka till Max Weber (tyskans "Stände") som menade att en livsstil var

⁷ Moderniteten refererar till "de institutioner och beteendemönster som framförallt etablerades i det postfeodala Europa, men som på 1900-talet i allt högre grad fått en världshistorisk betydelse". Giddens (2002) s 24. Han skriver vidare att *Moderniteten* kan ses som "den industrialiserande världen"

⁸ Giddens (2002) s 101ff

grundläggande för samhället. Livsstilen var då inte bara knuten till människors fritid utan påverkade inte sällan också deras val av arbete och arbetssituation. Weber menade att livsstilar skapade sammanhållning bland människor *och* en rivalitet gentemot andra livsstilar. Inom livsstilarna utvecklades olika säregenskaper vilka fungerade som drivkrafter för individerna. Därigenom kunde de sedan känna stolthet och finna ett slags mening ansåg Weber.⁹ Hans Zetterberg återkopplar till Webers resonemang om livsstilsbegreppet, men definitionen av begreppet är en annan, nämligen ”de sammanhängande element i livspraktiken som utövarna delar med varandra men icke med andra och som de upplever som synnerligen engagerande”.¹⁰ Zetterbergs definition känns koncis och bra i sammanhanget.

Finns det en *pokerlivsstil*, är det i själva verket den som blivit så eftertraktad? Giddens skriver: ”Det som karakteriserar en livsstil är att den är knuten till och uttryck för en specifik handlingsmiljö. Livsstilmöjligheter är därför ofta knutna till beslut om att bli en del av dessa miljöer på bekostnad av andra tänkbara alternativ. Eftersom individerna brukar röra sig mellan olika miljöer eller platser i sitt vardagsliv, kan de känna sig illa till mods i miljöer som på något sätt ifrågasätter deras egen livsstil.”¹¹ Jag menar att pokerspelet, i vissa kretsar, tenderar att utkristalliseras så som en livsstil. Det tycks till exempel föreligga en speciell pokerkontext med diskussioner som bara de som är insatta i spelet kan hänga med på. En mening kan låta: *Satt med lankor hela kvällen i en 5\$ MTT, plockade sedan upp Big Slick, och med short stack på knappen så gick jag all-in preflop, small och big blind la sig och UTG som var den enda som hade limpat innan, valde att även syna denna gång, han slängde upp snowmen och fick triss på turn, jag var ute. Hängde du med? Det jag vill säga med detta är att pokerspel skapar en samhörighet mellan likasinnade och ett exkluderande av dem som ej är införstådda i dess komplexitet.*

Poker handlar om att spela mot andra *spelare*, inte mot andra *kort*, och för de som förstår detta blir poker något mer än bara ett spel. I större pokersammanhang råder det till exempel en rad etikettsregler som folk tar för givet att du ska känna till, rent av leva upp till. Det kan handla om *hur* du ska satsa dina marker, muntligt eller med tecken, ditt

⁹ Giddens (2002) s 101f och Zetterberg (1977) s 14

¹⁰ Zetterberg (1977)

¹¹ Giddens (2002) s 104

uppförande när det är och inte är din tur, samt vid vilka situationer det är okej eller inte att yttra sig etcetera.¹² Det kroppsliga agerandet i olika miljöer är också något Giddens tar upp. Individerna strävar efter att upprätthålla ett agerande som håller sig inom de på förhand angivna ramarna för accepterat beteende.¹³

I takt med den eventuella ”pokerlivsstilens” expansion ökar också det kommersiella intresset för poker. Att ha en pokerväska med marker och kortlekar liggandes hemma redo för spel, börjar bli en vanlig företeelse. Utbudet är så stort att du nu kan köpa dig en uppsättning marker och pokerbord till och med i mataffären *Netto*. Det råder dock som alltid skillnad bland attributen också inom pokervärlden. Har du plastmarker? Marker av lera? Vilken är deras vikt? 5g, 9g, 11,5g, 13,5g eller 15g och vad är det för tryck på dem? Vad har du för kortlek? Har du ett pokerbord? Vad är det för kvalité på bordet? Och så vidare. Allt detta spelar stor roll för hur du som spelare förmodas uppfattas och för hur du vill att de andra ska betrakta dig som pokerspelare.

Internet har inte bara blivit en plats där du *spelar* poker utan också ett varuhus där du kan beställa hem specialtillverkade spelmarker och till och med få ditt namn eller annan logga tryckt på pokerbordet. Med medias globalisering skriver Giddens kan vi komma i kontakt med platser vi aldrig skulle besöka, få kontakt med likasinnade och därmed också, vilket är viktigt, förstärka vår livsstil. ”Televisionens och tidningarnas collageeffekt ger en speciell form åt miljöernas och de potentiella livsstilsvalens mångfald.”¹⁴ Du kan se pokerprogram på ett flertal tv-kanaler som tar dig till de största pokerturningarna och ger en inblick i ”proffsens” spelstil. Detta torde i sin tur inspirerar ”pokerfolket” i deras sätt att tänka och agera. Mig veterligen finns det dessutom minst två utgivna tidskrifter som helt inriktat sig på pokerspel. Och medier spelar en stor roll för vad som blir förknippat med status i synnerhet på ett materiellt plan. Samtidigt förmedlas bilden av vad som *inte* hör hemma i pokerlivsstilen.

Rishtagande

I ett kapitel som Giddens döpt till *Öde, risk och trygghet* behandlas rishtagandets utbredning i det moderna samhället. Han skriver att vi förhåller oss till en *riskbedömning*

¹² Glimne (2004) s 281ff

¹³ Giddens (2002) s 123

¹⁴ Giddens (2002) s 105

när vi ska fatta olika beslut, mer nu än i ett förmodernt samhälle. Detta risktagande är av grundläggande betydelse för en kolonisering av framtiden menar Giddens. Inte för att vi lever i en mer riskabel tid, vi har bara lärt oss att hela tiden tänka i termer av risker och bedömningar av dessa. Riskbedömningar är, enligt Giddens, avgörande för koloniseringen av framtiden. Individen måste ibland fatta ”ödesdigra” beslut, vilka mer eller mindre påverkar dennes framtid och liv, som till exempel ett beslut om skilsmässa eller val av yrkeskarriär. Giddens kallar de här besluten för *högkonsekvensrisker*. Han menar också att det uppsökande av risker som många människor sysslar med, är en viktig del i detta riskklimat i vilket vi anses leva. Giddens drar paralleller till fortkörning och rökning. Alla är medvetna, tror jag, om riskerna, ändå gör många så, utsätter sig.¹⁵

Resonemanget stämmer väl överens med pokerspel. Också det handlar om riskbedömning, om att ha matematiska odds på sin sida och fatta ”avgörande” beslut. Kanske skulle man kunna säga att pokerspelet *är* samhället om än i komprimerad form. I en pokerturning, för att ta ett exempel, har du gått in med en viss summa pengar som du sedan ska förvalta på bästa sätt. Du kan inte lämna bordet förrän du antingen förlorat alla dina marker eller har tagit dina motspelares chips under besittning. De beslut du fattar, och det säger sig självt, får en avgörande betydelse för din fortlevnad i turneringen. När är det till exempel ”rätt läge” att luta sig tillbaka och se dina motspelare göra upp i eldiga dueller? Och när blir det tillfälle att själv iskallt föra in sin markerstapel och sätta tillvaron på spel med syfte att vinna en pott? Här följer ett utdrag ur Giddens bok som kan appliceras på ett pokerspel med all dess komplexitet:

”Jag tror man kan säga att det aktiva uppsökandet efter risktagningar utgör ett ’experimenterande med tilliten’ (i betydelsen grundläggande tillit), som följaktligen har konsekvenser för individens självidentitet. Vi kan omdefiniera Baltins ’trygga förvisning’ som tillit – en tillit till att de faror som man medvetet uppsöker kommer att övervinnas. Att behärska sådana faror utgör en självhävdelse och en uppvisning, för självet och för andra, att man klarar av svåra förhållanden. Det är rädslan som skapar spänningen, men det är också så att rädslan transformeras till behärskande. Spänningen i uppsökande av risker bottnar i ”modet att vara till”, som är ett allmänt drag i den tidiga socialisationen. Modet vid medvetna risktagningar demonteras just som en kvalitet som sätts på prov: individen underkastar sig en prövning av

¹⁵ Giddens (2002) s 133ff

integriteten genom att uppvisa modet att konfronteras med den negativa sidan av de risker han utsätter sig för, och han viker inte undan trots att det inte finns några krav på honom. Jakten på spänning – eller mer konkret känslan av att man behärskar situationen som följer av att man medvetet utsätter sig för faror – beror utan tvivel delvis på att denna spänningsupplevelse skiljer sig så starkt från den vardagliga rutinen. Den får emellertid också psykologiskt bränsle från kontrasten till att de mindre direkta och mer diffusa tillfredsställelser som uppstår i andra möten med risker. När det gäller det avsiktliga risktagandet är mötet med faran och dess upplösning delar av samma aktivitet, medan resultatet av de strategier man väljer i andra viktiga situationer kanske inte märks förrän efter flera år.”¹⁶

Detta menar jag ger en tydlig bild av hur en pokerspelare kan motivera sitt spel. Att under organiserade former delta med en ekonomisk summa som man har råd att avvara men samtidigt också ”respekterar”, det kan nog för många te sig som en lösning, som en ”krydda” i vardagens enformighet. Därmed inte sagt att det inte går att problematisera spelmissbruk. Jag kommer dock inte att göra detta här utan istället återgå till citatet ovan. Lockelsen i pokerspelet verkar just handla om att kunna hantera riskbedömningar ”korrekt”, att i vinnande bluffsituationer inte vika för rädslan att bli eliminerad ur spelet, vilket kanske kan ge en del positiva konsekvenser också i övriga vardagen. Det kan skapa tillfällig lycka; en känsla att man har gjort något bra och varit duktig. Du har, om än kanske bara för dig själv, visat mod i ett antal riskbedömningar och vid positiva utgångar eggas detta självförtroendet. För en marginell summa pengar kan en person uppleva ”makt” kring ett bord. Kanske har du till exempel lyckats skrapa ihop så mycket marker att de andra runt bordet måste anpassa sitt spel efter *dina* beslut. Resultatet av ens beslut får omedelbara konsekvenser i pokersammanhang vilket kan öka spänningsmomentet. Samtidigt råder viss slumpfaktor i poker som i alla kortspel. Det kan ingen undgå, och spänningen förstärks genom att hela tillvaron kan kastas om då ett kort vänds.

Riskbegreppet är något som många sociologer diskuterar. En av dem är Johan Asplund, i *Det sociala livets elementära former* skriver han om personers riskvillighet. Han hänvisar till ett experiment utfört av J A F Stoner där man först mätte *enskilda* individers riskbenägenhet och tog ett medelvärde på det, för att sedan jämföra det resultatet med medelvärdet på en hel *grupps* riskbenägenhet. Det visade sig att

¹⁶ Giddens (2002) s 106f

risktagandet blev större om personen ingick i en grupp, än om denne var ensam. ”Vårt överordnande axiom lyder: Människan är en socialt responsiv varelse. Detta betyder att människan ’lever upp’ i närvaro av andra. Samvaron är hennes ’rätta element’. Upplivningen kan ta sig olika former, men den form som kanske är lättast att iakttä och registrera består bara i förhöjd aktivitetsnivå. Individens aktivitetsnivå blir högre i närvaro av andra än i ensamhet.”¹⁷ Men när en person spelar poker på Internet, är han eller hon då ensam? Ja, rumsligt sett, men samtidigt sker en interaktion med andra, genom datorn. Jag skulle däremot inte säga att personen befinner sig i en grupp¹⁸, något som i så fall skulle innebära att det råder en skillnad i risktagande mellan ”live-spel” och pokerspel på Internet. Jag är tveksam till detta, möjligen kan ”live-spel” framtvinga högriskbeslut något lättare hos en spelare på grund av ett i viss mån starkare psykologisk inflytande från en live-motståndare än i en match på Internet. Därmed inte sagt att personen i fråga skulle bli mer riskvillig under ett ”live-spel”. En anledning till att vissa personer ideligen går med förlust på Internet är ,menar jag, att de helt enkelt blir blasé i sitt pokerspelande. De ser det bara som ett tidsfördriv och kanske bara har det i bakgrunden på datorskärmen samtidigt som de läser olika webbtidningar. Ett växande problem inom företagsvärlden är att personalen spelar poker på arbetstid. Vissa pokernätsidor erbjuder en uppkoppling mot en server istället för att personen, den anställde, ska behöva ladda ner ett program till datorn. Detta medför att anställda med tillgång till Internet kan spela utan att någon kommer på dem. Risktagandet ökar i närvaron av arbetskamrater och det torde för många kännas extra spännande.

Tillfälligheten

Pokerspelet marknadsförs som ett skicklighetsspel. Samtidigt spelar slumpfaktorn och turen en stor roll för vem som blir vinnare för kvällen. Ingen som inte spelat golf eller tennis på elitnivå skulle väl kunna tro att han eller hon har en chans att slå Tiger Woods eller vinna British Open. Inte desto mindre händer det att en pokeramatör kammar hem en vinst i någon av de större turneringarna och slår ut exvärldsmästare och andra

¹⁷ Asplund (1992) s 226

¹⁸ Jag använder ordet grupp här trots att Asplund påpekar att en grupp ”bör reserveras för mera varaktiga personkonstellationer, vilka har en eller flera förpliktigande uppgifter eller funktioner”, s 229, Asplund vill istället använda ”elementär gemenskap” vid sådana resonemang som jag för i detta stycke. Han definierar det som ”en eller flera personer som är socialt responsiva gentemot varandra och sin omgivning, varvid responsiviteten inte tjänar något yttre syfte utan är ett självändamål”. s 229

pokerproffs. Jag tror det råder ett slags ”kan han så kan jag” mentalitet kring pokerspelet. Bara jag får bra kort vid rätt tillfälle och har turen på min sida när det som mest behövs så kan jag också bli en vinnare. När VM i poker gick av stapeln 7 juli 2005 var det många som ville vara med. Trots att det kostade 10 000\$ att delta, var hela 6 600 personer registrerade (nytt rekord) när tävlingen startade, ungefär 100 stycken av dem var från Sverige. Detta höga deltagarantal medförde att de som i slutändan fick pengar vid åtskilliga gånger haft turen på sin sida. För när väl alla marker är i spel handlar det bara om vilka kort som kommer upp. Är de till din favör så överlever du lite till och kommer ännu ett steg närmare de miljoner som ligger i prispotten, missar du åker du ur turneringen. Att VM fick ett så högt deltagarantal kritiserades av många pokerproffs vilka ansåg att slumpen om vem som skulle vinna blev för hög. Det blev därför en hel del diskussioner kring om man skulle höja inköpskostnaden inför nästa år eller om platserna skulle begränsas till bara vissa spelare. Vi får väl se hur det blir med den saken.

Internet

En vanlig föreställning kring varför pokerspelet har haft en sådan genomslagskraft handlar ofta om pokerspelets expanderings på Internet. Säkert har detta också bidragit till pokerns ökande popularitet, för inte skulle pokerboomen anlönt med sådan kraft om det inte vore för den mycket skickliga marknadsföring som gjorts/görs av olika intressenter med vinstintresse.

På vilket sätt har då Internet med sin huvudfråga att göra? Först och främst är det en fråga om snabb och enkel pokertillgång. Du kan ju när som helst koppla upp dig och börja spela vid något av alla de oräkneliga pokerbord som idag finns på nätet. 24 timmar om dygnet, sju dagar i veckan, året runt finns det alltid någon som vill spela med dig. På sitt sätt skapar detta en speciell gemenskap och samhörighet, visst är de du möter i en mening dina motståndare, men du möter ju samtidigt *personer*. Du delar en händelse med någon som kanske befinner sig hundratals mil från dig, kanske för ni en dialog genom pokerbordets ”chat-kanal”¹⁹ och därigenom utbyter åsikter och förmedlar känslor med hjälp av olika, för de insatta, införstådda tecken och förkortningar.

¹⁹ En kolumn vid sidan av pokerbordet som tillåter spelarna att föra en dialog med varandra och som samtidigt anger vad som sker vid bordet, vilka som är med i spelet, vilka kort som dyker upp och spelarnas beslut vid en giv.

Manuell Castells skriver om nätverkssamhällets framväxt i en bok med samma namn.²⁰ Han anser att gränserna mellan kommunikation har suddats ut i takt med en ökad globalisering i samhället. Den elektroniska utvecklingen har medfört att vi idag, enligt Castells, lever i ett informationssamhälle, med Internet som det starkaste tecknet på detta. Med informationssamhälle menar Castells förmågan att enkelt sprida, lagra och bearbeta information. Han menar att vi befinner oss i ett samhälle som är uppbyggt av *flöden*. Kapital, information och teknik utgör bara några exempel på sådana flöden. ”de är uttrycket för processer som *dominerar* vår ekonomi, vår politik och vårt symbolliv”...”Jag vill alltså hävda att det finns en ny rumslig form som utmärker de sociala praktiker som dominerar och formar nätverksamhället: flödesrummet. *Flödesrummet är den materiella organisationen av tidsdelande sociala praktiker som verkar genom flöden*. Med flöden menar jag målmedvetna, repetitiva, programmerbara sekvenser av utbyte och interaktion mellan fysiskt åtskilda positioner som innehas av sociala aktörer inom samhällets ekonomiska, politiska och symboliska strukturer.”²¹ Att spela poker med någon på andra sidan jorden är idag en realitet för många. Pokerspelet, och då tänker jag främst på Internetpoker, för med sig ett flöde och utbyte av ekonomiskt kapital, kommunikation, bilder, ljud, symboler och teknik. Allt detta som Castells menar är tecken och uttryck för vår tid. Ambitionen är inte att fördjupa mig i Castells ”Grand Theory” utan bara kort nämna hans uppfattning om Internets påverkan på samhället som en parallell till pokerspelandets växande.

Spel i vardagen

Spel om pengar i olika former har nästan alltid betraktats som lite tabu men den attityden har tyckts bytts ut mot en mer tillåtande sådan. Jag tänker här främst på exempel som tv-sänd bingo, blackjack-bord och jackvegas-maskiner på restauranger, pubar och pizzerior, och nu senast etableringen av statliga kasinon.²² Spelandet har blivit lättillgängligt. Därtill är det nästan omöjligt att undgå all reklam som uppmanar oss att spela på ett eller annat sätt. Inte minst gör många pokersidor på nätet sig gällande genom en skicklig och väl riktad marknadsföring genom affischer och tv-reklam. Och som svar

²⁰ Castells arbete om informationsåldern (*Informationsåldern – ekonomi, samhälle och kultur*) omfattar tre volymer. Den som jag tar upp är den första.

²¹ Castells (2001) s 461

²² Jfr Svensson (2005) s 15f och s 95

på lättillgängligheten och utbudet sker givetvis en ökning av spelmissbruk. Svensson skriver, med hänvisning till Walker, att spel som har inslag av både skicklighet och slump "lättare" kan leda till problem med spelet. En av de vanligaste orsakerna till att folk fortsätter att spela trots flera förluster är att de tilldelar slumpfaktorn ett "minne".²³ För att ta ett enkelt exempel, om du satsar pengar på "svart" färg på roulette har du ungefär 50 % chans att vinna (det finns en grön ruta av 37 fack där banken vinner). Och visst, rent matematiskt stämmer det, men problemet ligger i att om du förlorar och sedan fortsätter satsa på "svart" med inställningen att förr eller senare kommer jag att vinna, det är då som bundenheten till spelet kan uppstå. Tankar i termer av att "rött" och "svart" ska "jämna ut sig" och att roulette-kulan ska komma ihåg vad som blev utfallet föregående gång är det som driver en förlorare till att fortsätta. Det är ju inget som säger att kulan inte skulle kunna dimpa ner på "rött" 10 gånger i rad eller ännu mer, chansen är liten men det händer faktiskt. Liknande tankegångar finns i pokervärlden. En som förlorat stort och lider av spelmissbruk återvänder ofta med ambitionen att "vinna tillbaka" dessa pengar och att turen ska vända. Ett känt talesätt inom poker- och spelvärlden är "scared money never wins"

Vi skulle kunna fråga oss varför människor spelar om pengar överhuvudtaget? I alla former av lotteriverksamhet är chansen att vinna (vid en enskild spelomgång) oerhört liten. Enligt lotteriinspektionen är chansen att vinna på stryktipset en på sex miljoner och en på tolv miljoner att dra högsta vinsten på Vikinglotto²⁴. Ändå spelar folk för mer pengar nu än någonsin. "För många personer verkar dock chansen till vinst vara ett tillräckligt argument för att de ska satsa pengar på spel. De flesta begränsar för övrigt insatserna till belopp som de anser sig ha råd att avvara, och redan spänningen i spelet kan upplevas ge valuta för insatserna. De pengar som satsas kan ses som utgifter för själva spelupplevelsen. Det är för övrigt chansen att vinna hur liten den än verkar vara, påpekar Reith (1999), inte risken att förlora som utgör spelets rationalitet."²⁵

I enformighetens vardag där vi sällan upplever någon spänning kan spel om pengar kännas som en tillflyktsort. Detta *kan* skapa extra krydda i tillvaron och samtidigt ha en positiv inverkan på individens liv. Åtminstone om vi tittar på Svenssons

²³ Svensson (2005) s 112

²⁴ Svensson (2005) s 21

²⁵ Ibid (2005) s 21

undersökning om ungdomars inställning till spel och dobbel. Med hänvisning till Goffman skriver Svensson att spel om pengar stärker självkänslan, vi får visa prov på mod, djärvhet, beslutsamhet och riskhantering.²⁶ Svensson skriver vidare att vissa yrkesval eller äventyrssporter kan erbjuda en extrem spänning, däribland poliser och brandmän eller dykning och bergsklättring. Spel om pengar verkar som ett substitut för dem vars tillvaro ej erbjuder en sådan spänningsrusch.

Resultatdel

Frågorna till enkäten har tagits fram med hänsyn till den litteratur som refererats i teoridelen samt i syfte att besvara min frågeställning. Inledningsvis tar jag dock upp bakgrundsvariabler för att undersöka urvalets homogenitet, och se att det rör sig om en ekvivalent samling människor. För att fånga en eventuell pokerlivsstil har jag använt mig av olika påståenden där vissa speglar lästa avsnitt ur Giddens bok medan andra utgörs av egna reflektioner. Sist men inte minst valde jag att, i enkäten, ställa min huvudfråga: *Varför tror du att pokerspelet är så stort just nu?* Syftet var att se om det fanns en vanligt förekommande uppfattning kring detta, och se om detta svar skilde sig då de fick uttala sig mer generellt, gentemot när de svarade om sig själva.

I analysen visade det sig att materialet, frågorna inklusive de olika påståendena i attitydskalan, kunde fördelas på sex dimensioner eller kategorier enligt följande: 1. *Vinst, förlust och känslor* 2. *Lotteri och öde* 3. *Gemenskap i poker, ej spel* 4. *Risk och sannolikhetsbedömning* 5. *Bild av själv och andra* 6. *Spelmissbruk*. Därpå jämförde jag dessa med de teorier jag använt, samt mina egna reflektioner kring pokerspelet.

Det första jag gjorde när jag hade mina resultat var att leta efter siffror som stack ut och skilde sig från mängden. Fråga 9a utgör ett exempel på ett sådant fall: huruvida du som pokerspelare gillar att diskutera poker med andra pokerspelare? Hela 19st instämde helt och hållet, 8st angav att det stämde ganska bra, ingen hävdade att det inte alls stämde. Detta påstående kopplades sedan samman med tre andra frågor (9h, 9n och nr 11), tillsammans med den teoretiska bakgrunden, varvid slutsatser utifrån de grupper som

²⁶ Svensson (2005) s 190

jag studerade kunde dras. Läsaren bör ha i åtanke att någon generell bild över *alla* svenska pokerspelare inte ges i min studie. Därmed inte sagt att någon aktuell tidsanda inte fångas.

Här följer resultaten från enkätundersökningen, enkäten följer som bilaga med exakta siffror för attitydskalan angivna.

De flesta var födda på sjuttioalet och av de tillfrågade fanns det bara en kvinna. Deras sysselsättning var främst arbete eller studier och på frågan om de spelar poker på Internet, svarade 24st av 30 att så var fallet. Majoriteten av dem spelade mellan 5-10 timmar i veckan.

På frågan hur de första gången kom i kontakt med pokerspel, visade det sig att cirka två tredjedelar hävdade att denna kontakt skedde genom kompisar. De flesta såg också att de inom en 10 års period skulle spela lika mycket poker som nu eller ännu mer. Flertalet av de tillfrågade såg gärna att deras motståndare var på liknande nivå som dem eller bättre.

Sammantaget förmedlas bilden av en ganska likartad situation för deltagarna.

Analys och diskussion

Av undersökningens 30 informanter är en övervägande majoritet född på 70-talet, merparten av dem studerar eller har arbete. Det var bara en av dessa personer som var kvinna.

Det första jag tog fasta på när jag studerade resultaten var att hela 70 % ansåg att det var genom kompisar som deras intresse för poker uppstått. I teoridelen diskuterade jag vikten just vikten av att känna gemenskap och tillhörighet tillsammans andra med samma intresse. Poker blir ett slags (intern) föreställningsvärld dit man gärna tar sina vänner. Språket, erfarenheterna och attityden är det som sammanbinder dessa människor i en gemenskap. Det nyss sagda kan jämföras med den attitydskala som följde i enkäten, där undersökningsgruppen fick förhålla sig till ett antal påståenden. Resultatet visar tydligt att de gärna för ”pokerdialoger” med gelikar men att de smatidigt har ett mer restriktivt förhållningssätt med detta samtalsämne till de främlingar som man vill skapa

kontakt med. Pokerspel och diskussion kring spelet kan fungera som en ”bro” mellan två främmande personers världar. Genom talet om poker kan de främmande personerna på ett enkelt sätt skapa kontakt med varandra. Vidare visade undersökningen att ökat pokerspelande inte nödvändigtvis betyder att man också ägnar sig åt andra spel om pengar. Den ekonomiska aspekten i pokerspelet kan nog undermedvetet lägga sig mer på en sekundär nivå. Jag menar att pokerspel snarare handlar om identitet och livsföring än ett spel om pengar. Må så vara att det faktiska ”spelandet” har ökat markant runt om i landet men jag tror att orsaken bakom mer handlar om en trend, en ”livsstilstrend”. Kan du försörja dig på poker är du din egen chef med egna tider och bara du bestämmer hur du vill förvalta din tid, dina pengar, din vardag, ditt liv. Att få en maximal känsla av frihet är kanske det vi behöver i vår vardag. För bara en liten summa pengar, ibland gratis, kan du få denna frihetskänsla och detta spänningstryck. Kanske bara en kort stund, men i den stunden är det DU som så ”raffinerat” som möjligt förvalta dina spelmarker vid bordet. Du bestämmer när du vill ta stora de riskerna och när du bara vill glida med i spelet. Dina beslut får direkta konsekvenser som antingen hjälper eller stjälper din kvarvarande plats vid bordet.

På fråga 9j ställde jag ett påstående i enkäten huruvida spelarna kände att deras vardag påverkades på ett ”positivt” sätt när de, enligt sig själva, spelat ovanligt bra. Nästan alla menade att så var fallet. Detta kan ses i analogi med att de flesta också menade att en medelmåttig förlust påverkade deras vardag på ett motsatt negativt sätt. Däremot, men kanske måttligt förvånande, var att ett stort antal ansåg att de hade kontroll över sitt spelande, de betraktade alltså inte spelandet som något problem. Samtidigt antog de att deras framtida spel antingen skulle fortsätta på samma nivå som nu, eller att mer pengar skulle kunna komma att involveras. Saken är den, att i och med att poker marknadsförs som ett skicklighetsspel, tycks många tro att ju längre tiden går desto bättre blir jag och ju mer kommer jag att vinna. Det är konsekvenserna av spelandet som avgör när en person ska bedömas som spelberoende eller inte. Hursomhelst hade jag inga möjligheter att föra ett sådant resonemang på ett grundläggande plan i min undersökning, ty spelberoende kräver en undersökning i sig. Men visst, pokerspelet bör sannolikt öka risken för spelmissbruk, fler och fler tycks spela för summor som överstiger den egna kassan.

När du spelar poker vill du ha ett psykologiskt övertag gentemot dina motspelare. Du vill att de ska känna viss "fruktan" när det är du som är med och strider om potten. Detta för att kunna få dem att lägga ner sina kort fastän de kanske sitter med den bästa handen. Inom pokervärlden kallas denna företeelse för "tableimage", och handlar alltså om hur de andra spelarna uppfattar dig som person och spelare. Nära två tredjedelar av informanterna i enkäten uppgav att de på ett medvetet sätt försöker påverka hur de uppfattas kring pokerbordet. På TV ser man ofta att de som spelar poker har solglasögon, keps eller annan utstyrsel som döljer deras ansikte för motståndarna. Detta är inte enbart för att rivalerna *inte* ska kunna "läsa" deras ansiktsuttryck när de tittar på sina kort utan också för att bygga upp ett slags "mystik" kring dem som spelare. Samtidigt är det många som är skickliga med sina marker och utför små trix med dem, medan han eller hon bestämmer sig för hur de ska agera. Detta är detaljer som sammantaget tycks förstärka dagens pokertrend. Det har skapats ett slags "coolhetsfaktor" kring själva spelet och kring dem som oftast vinner. Det har helt enkelt blivit "inne" att vara lite blasé och gåtfull och dessutom dra in pengar på sätt som många inte trodde var möjligt. De vana pokerspelarna, "pokerproffsen" påpekar gång efter annan att din bankrulle (de pengar du har att röra dig med), ditt spelkapital, ska betraktas som verktyg i ditt yrke. Du ska alltså *inte* se pengarna som pengar utan bara som ett medel att använda sig av för att få din ekonomi att växa ännu mer, på sätt och vis som ett vapen. Du "skjuter" iväg högar med marker för att få den andre att lägga sig, eller för att du ska tjäna så mycket som möjligt i en pott. När TV visar hur storspelarna utan att röra en min satsar alla sina marker, med flera hundratusen dollar på spel, skapar det precis den sortens "coolhetskänsla" som jag tror många eftersträvar. Poker handlar om att "vara någon", den där som alla pratar om, att gå in i ett rum och känna blickarna från personer som ser upp till dig, om att skapa myten om sig själv. Jag tror pokerspelandet fört ner kändisskapet till en teoretisk nåbar nivå för medelvensson. På liknande sätt som dokusåporna förmedlade ett möjligt "kändisskap till folket" i slutet på 90-talet tycks pokerspelet ha blivit ett led i denna utveckling. Du behöver alltså inte längre bli film- eller idrottsstjärna för att kunna betraktas som idol eller en förebild för ett stort antal människor. Det räcker bara med att spela dina kort rätt.

Som en sista fråga i enkäten ställde jag min huvudfråga som ett öppet svarsalternativ: *Varför tror Du att pokerspelet är så stort just nu?* Det visade sig att många tog sig tid att besvara denna fråga, flertalet hade dessutom liknande infallsvinklar. Mest framträdande var att det hela skulle bero på en effektiv marknadsföring från olika medier. Många tog fasta på att poker har börjat visas på TV och att Internet medförde en lättillgänglighet till spelet som ej var möjlig innan. Jag kunde dela upp de skrivna svaren i fyra olika kategorier: TV/marknadsföring, Internet, snabba pengar och tur/spänning (satt i storleksordning från mest omnämnda). Också jag menar att dessa faktorer haft och fortfarande har en stor betydelse för det ökande pokerspelet. Det som blir lite intressant är dock att när de tillfrågade fick svara på frågan om varför just de hade blivit intresserade av poker så svarade de flesta att de hade börjat eftersom deras kompisar spelade. Däremot, i generaliserande uttalanden om varför folk spelar poker i allmänhet trodde de flesta att stora företag och media låg bakom. Detta är väl i och för sig de flesta mediers avsikt, de vill inte att människor ska känna av dess inflytande över "konsumtionsvalen". Få personer skulle nog erkänna att de faktiskt själva påverkats av olika sorters reklam. En av de tillfrågade skriver: "Lysande marknadsföring om spelet från kapitalstarka amerikanska spelintressen, vilket har gjort att folk fått upp ögonen för spelet." Och en annan: "Globalisering, poker har alltid varit stort i USA. Men nu även spridits till Europa via media. Det ackumuleras av större, fler och dyrare marknadsföringskampanjer."²⁷

Att pokerspel förknippas med en "enkel lösning till snabba pengar" skriver åtskilliga, många lägger också till att vissa bara litar på turen i spelet och att detta kan leda till falska förhoppningar. En sak att ta fasta på när det gäller vinnare och förlorare i pokersammanhang är att vinnaren sällan säger öppet att han/hon hade tur i och med sin vinst, men att det från förlorarens sida i de flesta fall handlar om att denne hade otur. Som vinnare betraktas du som duktig och i viss mån "smart" när du har spelat ut dina motståndare. Skulle du däremot förlora kan du många gånger falla tillbaka på att du bara hade otur.

²⁷ Citat direkt tagna ur enkäterna med de tillfrågades egna ord.

Tidigare nämnde jag Giddens tankar om risktagande, och den riskuppsökning som tycks ske i dagens samhälle. Man skulle kanske kunna anta att människor inom medelklassen (där pokerspelet ökar mest) upplever sin tillvaro som ett enda stort skydds nät. Vi här i västvärlden är lyckligt lottade, mat, överlevnad och tak över huvudet är saker vi inte ens reflekterar över. En röd gubbe visar när vi får korsa gatan, fartkameror registrerar att vi håller hastigheten, vi bombarderas dagligen av annonser och kampanjer som säger till oss vad vi ska äta, och vad som är onyttigt för oss. Inte konstigt att vi ibland känner för att trotsa dessa ”förbud”, ta en cigarett, äta den där feta hamburgaren eller slå sig ner vid pokerbordet och riskera ekonomin. Det kan låta lite krystat betrakta pokerspelet som en följd av en alltför trygg vardag, men den spänning som följer med spelet, den adrenalin- och pulshöjning som därigenom drabbar kroppen är kanske rent av eftersträvansvärt och nödvändigt för människan. Att just pokerspelet tog plats och tillhandahöll detta behov var nog mera en slump än något annat. Marknaden och den tekniska utvecklingen gjorde dock spelet lättillgängligt.

Slutkommentar

Vad blir då kontentan av denna diskussion? Poker tycks ha blivit ”ett sätt att vara”, med en i bästa fall alternativ och därtill lite kontroversiell inkomstkälla. Att ”sticka ut” och bli den där mytomspunna förebilden som lever ett riskabelt och ”coolt” pokerliv kantratt av glitter och glamour, tycks ha blivit helt ”rätt”. Närheten till berömmelse, att det faktiskt kan vara dig tidningarna skriver om nästa vecka (när du vinner den där stora pokerturneringen) blir katalysatorn till pokertrenden.

Det beräknas att pokerbolagen runt om i världen omsatte hela 470 miljarder kronor 2005²⁸, en ofantlig summa som för den delen förväntas stiga under 2006. Nyligen lanserades ännu ett pokerprogram, ”high-stakes poker”. Här får vi sitta med storspelarna när de spelar så kallade ”cash-games”. De håvar upp slantar från sina egna fickor och sitter med riktiga pengar framför sig. Upp till en miljon dollar kan de slå sig ner vid bordet med och det är ingen ovanlighet att pottorna ligger på hundratusen dollar. Att se

²⁸ Expressen 2006-02-27 <http://expressen.se/index.jsp?a=535993>

dessa människor spela poker med flera årslöner i en enda hand kan för en vanlig ”dödlig” kännas som en fantasi. Men det är tanken, drömmen att själv vara med bland de riktigt stora lirarna, som främjar vår pokertrend. Likaså att fatta avgörande beslut vid rätt tillfälle, känna att du har makten och med nerver av stål meddela att du är all-in.

Referenslista

- Andersson Bengt-Erik, 1985, *Som man frågar får man svar –en introduktion i intervju och enkätteknik*, Rabén & Sjögren, Kristianstad
- Asplund Johan, 1992, *Det sociala livets elementära former*, Bokförlaget Korpen, Göteborg
- Castells Manuel, 2001, *Informationsåldern –ekonomi, samhälle och kultur*, band 1, *Nätverkssamhällets framväxt*, Daidalos, Uddevalla
- Expressen 2005-08-03, <http://expressen.se/index.jsp?a=414093>, Artikel: *Poker fortsätter att öka rekordartat*, av Charlotte Nilsson
- Expressen 2006-02-27, <http://expressen.se/index.jsp?a=535993>, Artikel: *Pokerns omsättning: 470 miljarder*, av Emma Boëthius
- Giddens Anthony, 2002, *Modernitet och självidentitet –Självet och samhället i den senmoderna epoken*, Daidalos, Uddevalla
- Glimne Dan, *Pokerhandboken*, 2004, B Wahlströms, Uppsala
- Rosengren Karl Erik, Arvidsson Peter, 2002, *Sociologisk metodik*, Liber, Malmö
- Svensson Ove, 2005, *Ungdomars spel om pengar –spelmarknaden, situationen och karriären*, Sociologiska institutionen, Lunds universitet,
- Zetterberg Hans L, 1977, *Arbete, livsstil och motivation*, SAF Svenska Arbetsgivarföreningen,